

Van Raak

fiscale voordelen voor leerbedrijven, 6 mln voor de scholen en 4,5 mln voor de Landelijke organen. Het waarborgen van de kwaliteit van de leerbedrijven, zo blijkt uit de memorie van toelichting, ligt vooral bij de Landelijke organen. Dat brengt mij tot de volgende vraag: de leer-werktrajecten moeten maatwerk verzorgen voor iedere leerling. Voorziet de minister niet een toename van bureaucratie als derden de voor elke leerling specifieke overeenkomst tussen school en leerbedrijf moeten toetsen? Vindt de minister het niet wenselijk dat scholen ook hierin meer verantwoordelijkheid krijgen? Zij moeten immers ook al toezien op de kwaliteit van de praktijkbegeleiders. Moeten de scholen dan niet ook meer middelen krijgen? Ik gaf de minister in het begin al aan dat zij geld genoeg heeft en in ieder geval een hoop geld tegood.

Er is al gesproken over de spanning tussen de autonomie van scholen en waarborgen voor individuele leerlingen. Goede begeleiding vraagt betrokken leerlingbegeleiders, dat zal de minister met mij eens zijn. Niet meer regels, maar extra gelden kunnen hier naar de mening van mijn fractie veel goeds betekenen. In dat verband vraag ik aan de minister of 6 mln extra niet wat weinig is, vergeleken met de 18 mln extra voor de bedrijven en toezichhouders. Wanneer mag deze Kamer een evaluatie van de regeling tegemoet zien? Ook belangrijk acht mijn fractie de vraag of het getuigschrift praktijkonderwijs – zo wordt de startkwalificatie waarmee leerlingen hun leer-werktraject afsluiten, straks genoemd – niet gewoon "diploma" mag heten. De minister knikt, dan is deze vraag al beantwoord. Dank u wel, minister.

Graag wil ik ook van de gelegenheid gebruik maken om met de minister nog wat verder te kijken dan deze regeling. Tijdens de conferentie van Europese ministers in Lissabon in 2000 beloofde de minister de uitval van leerlingen in 2006 te beperken met 30% en in 2010 met 50%. Daartoe geeft de Regeling leer-werktrajecten vmbo een eerste goede aanzet, maar ook niet meer dan dat. Sinds 2000 is de uitval, zo weten wij bij benadering, alleen maar toegenomen. Ik benadruk dat wij dit slechts bij benadering weten. Kan de minister aangeven wanneer

zij deze Kamer inzicht geeft in de werkelijke uitvalpercentages? De minister zal begrijpen dat dit nodig is om te kunnen beoordelen of in 2006 die 30% worden behaald. Graag willen wij de cijfers nu weten, zodat wij over enkele jaren kunnen beoordelen of de minister haar doel heeft gehaald. Ik ga nog een klein stapje verder, wij moeten immers ambitieus zijn. Wanneer denkt de minister haar budget op OESO-niveau te hebben? Nogmaals, mijn fractie zal haar daarbij van harte steunen. Belangrijker nog dan de nieuwe leer-werktrajecten in het vmbo is voor de SP-fractie dat de komende jaren structureel wordt geïnvesteerd in het vmbo, dat op dit moment een ondergeschoven kindje is. De SP houdt op dit moment een landelijke enquête onder alle vmbo-scholen. Van de uitkomst zullen wij de minister en de beide Kamers op de hoogte stellen.

Tot slot kom ik nog even terug op de leer-werktrajecten. De onderhavige regeling blijkt te voorzien in een grote behoefte. De meeste vmbo-scholen, zo begreep ik uit het advies van de Raad van State, nemen nu al meer vakken in de leer-werktrajecten op dan het voorgeschreven minimum uit de Leer-werktrajecten-regeling van 2001. Op 2 mei schreef de minister in een memorie van antwoord dat de mogelijkheden worden onderzocht om de leer-werktrajecten uit te breiden naar de andere leerwegen in het vmbo. Mijn fractie wil graag weten of de minister er ondertussen al uit is en, zo niet, wanneer wij dan een antwoord kunnen verwachten.

De SP-fractie ziet ernaar uit om in de komende periode in deze Kamer nog veel nuttige debatten met de minister te voeren over het vmbo. Mijn fractie vindt de Regeling leer-werktrajecten vmbo in elk geval een goed begin, waarvoor complimenten op zijn plaats zijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Raak, u heeft in uw maidenspeech zelf al gememoreerd dat u filosoof bent. U hebt onder andere filosofie gestudeerd aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Naast uw docentschap geschiedenis bij de Universiteit van Amsterdam en uw verbondenheid aan het Wetenschappelijk Bureau van de SP, bent u nu de SP-fractie in deze Kamer komen versterken. U bent een welkome aanwinst. Ik denk

dat dit niet alleen voor uw fractie geldt, maar voor heel de Kamer.

Uw proefschrift uit 2001 betrof een historisch onderzoek naar het conservatisme in Nederland in de negentiende eeuw. Deze stroming heeft niet geresulteerd in de vorming van een politieke partij. Dat is wel gebeurd met de politieke stroming waaruit de partij is voortgekomen namens welke u in deze Kamer zit, namelijk de SP. Wij hopen nog veel van u te horen. Ik wens u geluk met uw maidenspeech en succes met alle verdere werkzaamheden in deze Kamer!

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

De heer **Klink** (CDA): Voorzitter. Ook de CDA-fractie wil de minister complimenteren met het tot stand brengen van de basis beroepsgerichte leerweg in het voortgezet onderwijs. Wij complimenteren haar omdat wij het heel goed vinden dat er maatwerk wordt geboden in het vmbo. De nieuwe leerweg komt tegemoet aan de vaardigheden en belangstelling van leerlingen die minder op hebben met een schoolse en theoretische leerweg. Gezien hun belangstelling zijn deze leerlingen gebaat bij een specifieke didactische aanpak. Een dergelijke aanpak kan worden geboden door een leerbedrijf.

Wij tekenen daarbij aan dat die aanpak niet alleen van betekenis kan zijn en hoeft te zijn voor die leerlingen die minder intellectueel zijn ingesteld. Ook zij die een meer theoretische leerweg wel degelijk aankunnen, hebben daar soms uit didactisch oogpunt moeite mee. Hun belangstelling ligt daar simpelweg niet. Zij willen meer en sneller aan de slag in de wereld van het beroep, bijvoorbeeld in een garagebedrijf, op een boerderij of wellicht op een kantoor. Vanuit dat oogpunt juicht ook de CDA-fractie het toe dat de minister gaat verkennen of deze benadering ook zinvol is voor leerlingen die op zichzelf genomen in aanmerking komen voor een kaderberoepsgerichte of een theoretische leerweg. Wij hopen dat de minister die verkenning met een positieve instelling wil verrichten en wij zijn uitermate benieuwd naar de uitkomsten.

Klink

De CDA-fractie heeft in haar vorige samenstelling kritische vragen gesteld over het onderhavige wetsvoorstel. Het zat haar toch dwars dat er in een tijd en een klimaat van deregulering zeven nieuwe en soms omvangrijke bepalingen aan de Wet op het voortgezet onderwijs zouden worden toegevoegd. De fractie vroeg zich dan ook af of al die bepalingen wel nodig waren. Kan er niet worden volstaan met meer algemene zorgplichten van scholen en bevoegdheidsorganen ten behoeve van de betrokken leerlingen, gekoppeld aan de eindtermen die immers ook voor deze leerlingen blijven gelden? Waarom moet de wet voorschrijven hoeveel uren er in het derde en het vierde leerjaar besteed mogen worden aan het buitenschoolse praktijkgedeelte? Kan dit niet meer worden overgelaten aan het samenspel van leerling, bevoegd gezag en leerbedrijf? Aan veel verplichtingen die in de wet staan, zullen deze organen, scholen en leerbedrijven spontaan beantwoorden. Dat hoort nu eenmaal bij een goede leerlingbegeleiding en bij goed onderwijs.

Zijn ook al de wettelijke criteria waaraan de leerbedrijven moeten voldoen, echt nodig, zeker nu blijkt dat de landelijke organen voor beroepsonderwijs, die de criteria moeten toepassen, zonder een dergelijke detaillering goed werk verrichten in het vervolgonderwijs? Zijn al deze wettelijke bepalingen voor deze categorie van onderwijs dus wél nodig en werken zij in bepaalde gevallen niet verstarrend? Ik denk aan de bepaling dat elke leerling elke week binnen- en buitenschools onderwijs moet volgen. Gesteld dat dit om welke reden dan ook niet praktisch is, belemmert dit dan niet de flexibiliteit?

Over het aantal uren per jaar dat een buitenschools praktijkgedeelte gevolgd mag worden, heb ik al gesproken. Ik noem nog de bepaling dat een leerbedrijf voldoende variatie moet bieden of respect moet tonen voor het multiculturele karakter van de populatie. Zijn die bepalingen nu wel nodig? Niemand, zeker de CDA-fractie niet, zal het oneens zijn met bijvoorbeeld het criterium van de multiculturaliteit. Is zo'n aparte bepaling nodig, gezien de bestaande wetten? Ik denk aan de Algemene wet gelijke behandeling en aan

bekende strafrechtelijke discriminatiebepalingen.

Nogmaals, dit zijn de bezwaren van de CDA-fractie in de vorige samenstelling tegen dit wetsvoorstel. De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heeft ons evenwel grotendeels overtuigd met de memorie van antwoord. Zo antwoordt zij dat het hierbij gaat om een zeer kwetsbare groep leerlingen. Wij onderschrijven dat. Er moet voor gezorgd worden dat de beroepsgerichte leerweg voor deze kwetsbare leerlingen geen drop-outvariant wordt, een variant waarvan eigenlijk alleen het bedrijf op de korte termijn de vruchten plukt, omdat het zo aan goedkope arbeidskrachten kan komen, of een kwaadwillende school, omdat die zo voor een periode wellicht van een lastige leerling verlost wordt. Geen veredelde drop-outroute dus! Dat is ook de mening van de CDA-fractie.

Nog een argument van de minister is van meer wetsystematische aard. De minister betoogt onder meer dat de wet voor het voortgezet onderwijs essentiële deugdelijkheidsbepalingen bevat. Een en ander geldt ook voor de nieuwe leerweg die nu in het vmbo wordt gecreëerd. Hierin is volgens de minister dan ook het verschil gelegen met de Wet educatie en beroep. De kwaliteitscriteria voor de leerbedrijven staan niet apart in die wet. Ook dit argument is voor ons overtuigend.

Hierbij moet echter wel worden aangetekend dat er in de boezem van het CDA, alsook elders, in verband met de Wet op het voortgezet onderwijs ideeën bestaan over meer eigen verantwoordelijkheid voor scholen. Hiermee is gezegd dat bestaande wetgeving qua opbouw en systematiek op zichzelf niet heilig is en niet kan betekenen dat nieuwe wetgeving daar per se bij moet aansluiten.

Zoals gezegd, overtuigt de minister ons met name als zij wijst op de kwetsbare leerlingen. De CDA-fractie hecht er echter aan om daaraan toe te voegen dat diezelfde leerlingen ook baat hebben bij regelgeving die niet belemmerend werkt, die leerbedrijven niet nodeloos afschrikt en die het samenspel tussen school, leerbedrijf en leerling niet nodeloos bemoeilijkt.

De CDA-fractie wil dan ook dat de minister serieus naar onze eerste inzet, namelijk deregulering, kijkt. Wij vragen de minister derhalve met

enige klem om bij de voorgenomen evaluatie van deze wetswijziging na te gaan of en zo ja, in hoeverre de nieuwe wettelijke bepalingen overbodig zijn gebleken dan wel misschien zelfs hinderlijk voor het goede samenspel tussen leerling, leerbedrijf en landelijk orgaan voor het beroepsonderwijs, uiteraard allemaal met inachtneming van een blijvende bescherming van belangen van kwetsbare leerlingen, om wie het uiteindelijk te doen is.

De **voorzitter**: Mijnheer Klink, u bent van huis uit socioloog. Het is dan ook verrassend en boeiend om te lezen dat u naast een periode gewerkt te hebben bij het wetenschappelijk instituut voor het CDA, werkzaam geweest bent bij het ministerie van Justitie, onder andere bij de directies wetgeving en rechtspleging. U bent gepromoveerd aan de juridische faculteit van de Universiteit van Leiden op een proefschrift getiteld "Christendemocratie en overheid". Vervolgens bent u weer teruggekeerd naar het wetenschappelijk instituut voor het CDA, maar nu als directeur.

Op grond van allerlei publicaties meen ik te mogen constateren dat u van vele markten thuis bent. Ik wens u dan ook veel geluk met deze maidenspeech en van harte succes met alle werkzaamheden die u in deze Kamer zult verrichten!

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

Mevrouw **Dupuis** (VVD): Mevrouw de voorzitter. In tegenstelling tot sommige woordvoerders zal ik hier geen algemene beschouwingen houden maar mij concentreren op de regeling die nu ter bespreking voorligt. Ik kan het heel kort houden want de VVD heeft alleen maar lof voor deze regeling. Wij hebben vele jaren grote zorgen gehad over het grote aantal theoretische vakken in het vmbo en de daarmee corresponderende uitval van leerlingen die eigenlijk niet geschikt waren voor deze vorm van onderwijs. Dat er nu een mogelijkheid komt voor leerlingen met een meer praktische inslag om een praktische leerweg te volgen, is buitengewoon goed. Het had natuurlijk al veel eerder moeten gebeuren, maar nu is het dan eindelijk zover.